УДК [321.6/7.01:323(477.87+477.83+477.85)«2010»]:303.446

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.27.8>

СУБНАЦІОНАЛЬНІ ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ, ЛЬВІВСЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ У 2010 Р.: ЕКСПЕРТНЕ (СУБ'ЄКТИВНЕ) ВИМІРЮВАННЯ

Володимир Гнатюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
філософський факультет,
кафедра політології
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна*

У статті на основі експертної (суб'єктивної) методики здійснено вимірювання субнаціональних політичних режимів в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської та Чернівецької областей у 2010 році. Представлено авторську методику (техніку) вимірювання, структура якої об'єднала двадцять два питання до респондентів (локальних експертів). Загалом проаналізовані чинники формування і трансформації типів субнаціонального режиму через сім специфічних тематичних блоків – владний, суспільний, виборчий, корупція та професіоналізм, економічний, проблемний і позиція експерта. Також окреслено специфіку, тенденції й виняткові ситуації у визначений часовий проміжок на основі двох методів – експертного (синтезуючого) та експертного (генералізуючого). У кожній субнаціональній одиниці здійснено опитування семи локальних експертів.

Як наслідок, для Закарпатської області властивий анократичний субнаціональний режим, що відображався як негнучкий до трансформації в рамках демократичної інституційної спрямованості. У Львівській області встановився наближено демократичний тип субнаціонального режиму середнього (помірного) значення, який є гнучким до трансформації на наступний рівень – демократичний. У Чернівецькій області оформився наближено демократичний тип режиму вище середнього значення, що характеризувався найбільшою гнучкістю серед усіх випадків до переходу в демократичну фазу розвитку.

Ключовою ідеєю стала безпосередня демонстрація різного інституційного розвитку субнаціональних одиниць в Україні. Це наводить на думку, що успішна загальнонаціональна демократизація – процес, який здійснюється й на рівні системи, і на рівні її підсистем водночас. Зважаючи на те що Україна протягом більше ніж двадцяти років є державою з «гібридним режимом», є очевидним те, що десь цей процес (демократизація) відбувається з рухом «назад» – до авторитарних практик. Відповідно, ми маємо довготривалий «баланс» поміж демократичним та автократичним управлінням у нашій державі. Результати дослідження демонструють, що кожна субнаціональна одиниця розвивається специфічно й відображає таку «ситуацію» як особливий набір способів, засобів і механізмів здійснення політико-владного процесу.

Ключові слова: експертна (суб'єктивна) методика вимірювання, субнаціональний політичний режим, локальні експерти, інституційні та неінституційні індикатори.

Дослідження субнаціональної тематики в порівняльній політології є новим напрямом сучасних наукових розвідок. Якщо бути точнішим, то ця проблематика осмислюється націлено менше, ніж три останні десятиліття [1]. З іншого боку, незважаючи на такий короткий часовий проміжок, отримано ключовий синтезований результат як окреслення особливої ситуації зіставлення (*juxtaposition*), за якої виникала специфічна інституційна невідповідність поміж протіканням політичних процесів і їх теоретичним обґрунтуванням у певних частинах країни й цілим тлом (*загальнодержавний рівень*), де вони здійснювали-

ся. Отже, сформувалися «територіально-політичні системи» – субнаціональні одиниці як сфери, де «народжувалося» та починало функціонувати явище субнаціонального політичного режиму. Урешті-решт, у політології відомі два типи методик для їх вимірювання – інституційний (об'єктивний) та експертний (суб'єктивний), які є вираженням двох автономних, проте діалектично залежних поглядів на розвиток одного феномена.

Тенденція в компаративних субнаціональних дослідженнях із середини другого десятиліття ХХІ ст. почала відображати нові практичні площини для застосування порівняльних методик і методології в субнаціональній проблематиці. Також новітні дослідження [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9] свідчать, що «федеративний монізм» [10] як теоретична конструкція в порівняльній політології сьогодні перебуває на стадії подолання, оскільки сучасні розвідки стосуються безпосередньо й унітарних держав.

У статті представлено експертну (суб'єктивну) методику, на основі якої проаналізовано субнаціональний політичний режим у Закарпатській, Львівській і Чернівецькій областях у 2010 році. Вибір вищевказаних областей як предмет дослідження зумовлений декількома причинами. По-перше, наближеністю їх історичного та політичного розвитку протягом тривалого часу в складі схожих різних/єдиних державних утворень, що формує спільний дискурс еволюції інституційної структури. По-друге, географічною близькістю територіальних одиниць, що сприяє отриманню підвищеної якості результатів у порівняльних дослідженнях і їх валідності (перший закон географії У. Тоблера). По-третє, науковим інтересом автора щодо сучасного інституційного розвитку цих областей і спробою апробації власної методики вимірювання субнаціональних політичних режимів у них.

Суб'єктивний шлях вимірювання – це форма, що об'єднала систему питань для локальних експертів. Їхні відповіді оцінювалися відповідно до шкали балів, які сумарним чином постали як значення для кожної субнаціональної одиниці. Після здійснення формалізованих операцій отримано числа, що корелювалися з конкретним типом субнаціонального політичного режиму в областях. Як наслідок, структура методики об'єднала двадцять два питання до респондентів: двадцять «кількісних» (ті, що оцінювалися балами) та два «якісні» (ті, що окреслили особливість іманентних проблем). З погляду специфіки питання ґрунтувалися на суспільно-політичній основі, а саме: від диференціації, артикуляції та градації політичних акторів у зрізі владних відносин і їх конструкцій до електоральних аспектів і зафіксованих під час виборів порушень. Також наявними були питання про економічну ситуацію в субнаціональній одиниці, рівень професіоналізму бюрократичного апарату й випадки дискримінації щодо різних соціальних груп [11]. Загалом усі вони розділені на тематичні блоки задля зручності в аналізі та відображення узагальнених тенденцій у кожному з них.

У кожній субнаціональній одиниці (області) анкетовано по сім локальних експертів на основі дистанційного анонімного опитування. У статті отримані дані виражені в показниках – *середнє арифметичне*, *середнє гармонійне* та *мода*. Алгоритм застосування методики – це порівняльний аналіз тематичних блоків у трьох субнаціональних одиницях в одному часовому проміжку.

Аналіз складових елементів у детермінуванні типів субнаціонального політичного режиму у вищевказаних областях у 2010 р. розпочато з *владного тематичного блоку* (пит. № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 18), у якому об'єднано питання, що стосуються політичних акторів і їхньої сили (її співвідношення між собою), а також механізмів стримання політичної влади та центральної (магістральної) характеристики конструкції політичних процесів у субнаціональній одиниці. У характеристиці владних механізмів (у широкому їх розумінні) для субнаціональних одиниць прикметні різноманітні політичні конфігурації, що відобразилися в специфіці протікання їх політичних процесів.

По-перше, числові значення для Закарпатської субнаціональної одиниці (далі – ЗСО) стали найменшими серед усіх інших. Це продемонструвало найслабшу демократичну спрямованість інститутів влади серед проаналізованих випадків. Це зумовлено низкою причин: а) вибірковістю типу політичного зв'язку та лояльністю лише до національного режиму з авторитарним/анократичним нахилом; б) низьким рівнем розвитку мережі громадських організацій та активністю громадян як релевантного актора в політичному житті; в) невідчутною (формально наявною) інституційною обмеженістю основних владних позицій. Також особливими рисами стали політична заангажованість судових органів, які регулярно працювали вибірково або на користь політиків з провладної сторони, та бізнес-коло як актор, що здійснював вагомий вплив на політичні рішення. Отже, політична конструкція в субнаціональній одиниці відображала симбіоз владних структур і бізнесу як невід'ємного його партнера.

По-друге, для Львівської та Чернівецької областей властива сильніша, а також схожа між собою демократична спрямованість політичних інститутів, ніж у Закарпатській. Очевидно, цьому сприяли такі фактори: а) відносна збалансованість сили політичних акторів у субнаціональній одиниці; б) наявність дієвих інституційних інструментів обмеження влади певного актора; в) інтеграція в політичний процес усіх ключових акторів суспільно-політичного життя. Відповідно до цього, у цих областях сформувався специфічний тип відносин, який можна виразити як систему – гру «за єдиним набором правил», яких намагаються дотримуватися всі її учасники.

З погляду наближеності значень у трьох позиціях у рамках владного тематичного блоку ЗСО та Чернівецької субнаціональної одиниці (далі – ЧСО) – це найстабільніші області з мінімальними відхиленнями діаметрально протилежного вираження, а Львівської субнаціональної одиниці (далі – ЛСО) – це наближений тип до ЧСО з «широким» діапазоном охоплення моди.

У суспільному тематичному блоці (пит. № 9, 10, 11, 17) зосереджено увагу на проблемах впливу ідеології та релігії на політичне життя в областях, позиціонуванні ЗМІ в системі відносин «провладна/опозиційна партії», рівні політичної культури та проявах дискримінації щодо різних соціальних груп.

У цьому контексті можна відмітити про такі особливості в кожному питанні: а) позиціонування ЗМІ в електоральний період (післяелекторальний також) варіювало із ситуації сильної підтримки провладної сторони з мінімальним (доволі несуттєвим) відхиленням у бік опозиції в ЗСО до рівноцінної репрезентації інтересів як провладної, так і опозиційної сторін у ЛСО та ЧСО; б) вплив на політичне життя ідеології та релігії характерний лише для ЛСО відносно рівною мірою, у ЧСО превалювала лише ідеологія, а натомість для ЗСО – жоден із факторів не відігравав вагомого значення; в) рівень політичної культури безпосередньо транслювався через форму політичної активності громадян і їхнього контролю за місцевою владою, а також функціонування громадських організацій і профспілок, тому в ЗСО він був нижчим на порядок (характерна політична пасивність, яка продукувала тип підданства й підпорядкування авторитетові влади), ніж у ЛСО та ЧСО, де наявні різноманітні форми політичної активності, моніторинг органів місцевої влади та вимога (суспільний запит) звітності їхньої діяльності; г) дискримінація щодо різних соціальних груп продемонструвала тенденцію, яка зумовлена загальнонаціональним і внутрішньообласним чинниками, коли для ЗСО та ЧСО вона характерна проти корінного населення (етнічних груп) та іммігрантів, то для ЛСО – проти іммігрантів і представників ЛБГТ-спільноти. Зрештою, такі групи, як «релігійні меншини» та «жінки», залишилися недоторканими в цьому аспекті.

По суті, зважаючи на всі значення та їх максимальне наближення між собою в кожній субнаціональній одиниці, тут актуальна позиція, що цей тематичний блок є найзбалансованішим серед усіх інших (говорячи дещо наперед). З іншого боку, така зважена експертна думка є лакмусовим папірцем для формування уявлення про важливі суспільні аспекти в областях у чітких («вузьких») діапазонах охоплення.

Наступний тематичний блок – *виборчий* (пит. № 12, 13, 14, 15, 16), у якому було п'ять питань, що стосувалися електорального процесу, порушень і їх видів, висвітлення з боку ЗМІ, наявності санкцій щодо учасників політичного життя й застосування різноманітних методів владою як певного механізму впливу на громадську думку через засоби масової інформації.

Передусім необхідно відмітити, що для всіх субнаціональних одиниць властиві дві спільні ключові особливості: по-перше, вибори були змагальними, репрезентативними та конкурентними, по-друге, наявні порушення на виборах. Мета порушень – це сприяння провладній стороні (в основному) та іншим учасникам електорального процесу (в меншій кількості випадків).

У питанні висвітлення виборчої кампанії у ЗМІ – телебачення, преса й радіо – ситуація така: а) у ЗСО цей процес характеризувався двома рівноцінними формами (дещо спотворена та прихована); б) в ЛСО популярними були прихована та збалансована форми; в) у ЧСО домінуючою була збалансована форма, проте з відчутними прихованими місцями. Також для місцевої влади властиве використання низки методів для отримання сприятливого ставлення з боку ЗМІ в електоральний період. Найчастіше застосовували такі методи в усіх областях: а) поширення селективної реклами та інформації; б) маніпуляція адміністративним ресурсом. Якщо для ЗСО також характерні такі методи, як тиск на компанії у сфері ЗМІ, підкуп журналістів і власників ЗМІ («*часто*»), вибіркові перевірки в ЗМІ, погроза журналістам чи власникам ЗМІ («*деколи*»), заборона на певне матеріальне забезпечення, заборона чи скасування ліцензії, дискредитація ЗМІ чи журналістів («*рідко*»), то для ЛСО – підкуп журналістів і власників ЗМІ («*деколи*»), тиск на компанії у сфері ЗМІ, вибіркові перевірки, заборона на певне матеріальне забезпечення, заборона чи скасування ліцензії, погроза журналістам чи власникам ЗМІ, дискредитація ЗМІ чи журналістів («*рідко*»). У свою чергу, для ЧСО притаманні методи: тиск на компанії у сфері ЗМІ, вибіркові перевірки в ЗМІ, підкуп журналістів і власників ЗМІ («*деколи*»), заборона на певне матеріальне забезпечення, заборона чи скасування ліцензії, погроза журналістам чи власникам ЗМІ, дискредитація ЗМІ чи журналістів («*рідко*»).

Здійснення санкцій щодо опозиційних політиків та інших учасників політичного життя в субнаціональній одиницях не були частими. По суті, вони дихотомізувалися на дві групи: ті, які не застосовані в жодній області (фізичний напад, арешти чи загибель/зникнення), або ті, які спостерігалися доволі незначною мірою (судовий позов за наклеп, звільнення з роботи й шантаж/погрози). Зрештою, ситуація в цьому аспекті відзначилася відносною рівністю в застосуванні санкцій у всіх регіонах, а ключова їх особливість – наявність *de facto* в «легкій» формі (міра інтенсивності «*рідко*» та «*іноді*»), що передбачає надію на викорінення в майбутньому.

Тематичний блок «*корупція та професіоналізм*» (питання № 19, 20) сфокусував увагу на двох проблемах – професіоналізмі чиновників і рівні корупції в органах місцевої влади та інших інститутах в межах області.

Зважаючи на дані, можна відобразити такі дві особливості: по-перше, рівень компетентності бюрократичного апарату в усіх субнаціональних одиницях на одному рівні – середньому; по-друге, рівень корумпованості в регіонах варіювався з високого в ЗСО

до помірного в ЛСО та ЧСО. Ключовими причинами такої негативної довготривалої стабільності, на думку локальних експертів, було низьке оновлення чиновницького середовища та застій образу «державного службовця» зразка радянських часів як нормально-го (оптимального, а часто єдиного) для сучасного працівника. З іншого боку, виділялася також структурна детермінанта, яка зумовила своєрідне «топтання на місці» через функціонування старої системи відносин, яку досі не модернізували або яка на повільному шляху до модернізації.

У рамках «економічного» тематичного блоку експертам було поставлено одне питання (пит. № 21) щодо економічної забезпеченості субнаціональної одиниці в державі. Загалом результати відобразилися у таких ситуаціях: а) у Закарпатській області зазначався стан залежності від державної допомоги більше ніж наполовину; б) у Львівській і Чернівецькій областях економічна ситуація була стабільною, проте надходження від центру все ж таки необхідні.

Останні два тематичні блоки – «проблемний» (пит. № 1) та «експертний» (пит. № 22). Якщо перший – це суб’єктивний, експертно визначений, синтез основних проблем у субнаціональній одиниці на початку електорального циклу. То другий – це визначення типу субнаціонального політичного режиму в регіоні як генералізуючий погляд, незважаючи на основні результати інтерв’ю. Тобто для респондентів питання № 22 звучало як «найбільш характерний тип субнаціонального режиму для області», де кожен із них визначав свою індивідуальну позицію. Отже, отримані два результати: експертний (генералізуючий) як відповідь на це питання та експертний (синтезуючий) як цілісна відповідь-картина формалізованої інформації з анкети (питання № 2–21). Основна відмінність блоків від усіх вищезгаданих – відсутність оцінювання. Це зумовлено специфікою, яка полягала в неможливості узагальнення декількох (у цьому разі трьох) випадків, тому вона постала як ефект підсилення якісного контексту в інтерпретації характеристик субнаціональних політичних режимів.

Загалом у рамках «проблемного» блоку отримано такі дані (табл. 1):

Таблиця 1

ЗСО	ЛСО	ЧСО
<i>Топ-3 проблеми в субнаціональних одиницях на 2010 р.</i>		
високий рівень коруптованості органів влади	сміттєва проблема	відсутність альтернативи на посту голови міста обласного значення
неналежна прозорість і звітність органів влади	транспортна система	слабка політична партійна конкуренція на виборах
гостре питання з національними меншинами	відсутність чіткої комплексної стратегії розвитку міста	слабка кооперація між громадськими організаціями та владою

Очевидно, що проблеми не окреслені лише трьома позиціями. Також поряд із вищевказаними стали: а) низький рівень політичної культури, посередній рівень чиновницького апарату та його низька ефективність, нерозвинута мережа громадських організацій і значне використання адміністративного ресурсу на виборах для Закарпатської області; б) проблема сприяння бізнес-середовищу, слабка комунікація з громадою, наявність політичного протистояння між містом, центром (національний рівень) і обласною владою та залученість міського голови в загальнодержавну політику для Львівської області; в) часткова етнонаціональна проблема, невиконання передвиборчих обіцянок, погана інфраструктура регіону та систематичне зловживання адмінресурсом на виборах для Чернівецької області.

Отже, для ЗСО властива *владна* проблема, для ЛСО – *соціальна*, а для ЧСО – *політична*. Звісно, це не редукує цілий проблемний зріз у приматі цих питань, проте відображає їх спрямовальний вектор у конкретний момент на 2010 р.

В «експертному» тематичному блоці думки респондентів були ідентичними щодо вибору характерного типу субнаціонального режиму (у Закарпатській і Чернівецькій областях), проте лише у Львівській області спостерігалось певне відхилення (табл. 2):

Таблиця 2

Субнаціональна одиниця	Закарпатська	Львівська	Чернівецька
Тип субнаціонального режиму	Анократичний	Анократичний і наближено демократичний	Наближено демократичний
Відсоткова ставка	100%	29% і 71%	100%

Загалом, проаналізувавши всі елементи методики (сім тематичних блоків), можемо констатувати, що кінцеві результати продемонстрували картину нижче (табл. 3).

Таблиця 3

Значення	ЗСО	ЛСО	ЧСО
Середнє арифметичне	0,352679	3,899554	4,265625
Середнє гармонійне	0,278288	3,648872	4,12357
Мода	0,213542	3,489583	3,65625
Δ (Max-Min)	1,28125	2,953125	2,625
Тип субнаціонального режиму	Анократичний	Наближено демократичний	Наближено демократичний

Відповідно до цього, отримані дані можна розглядати як висновки в таких формулюваннях: 1) субнаціональні політичні режими характеризувалися у 2010 р. різноманітною демократичною спрямованістю: від слабкої (або невідчутної) у Закарпатській області до середньої (помірної) у Львівській і Чернівецькій областях; 2) числова різниця між максимальним і мінімальним значеннями типів субнаціональних режимів Δ (Max-Min) становила від $\approx 1,28$ у ЗСО до $\approx 2,63$ у ЧСО та $\approx 2,95$ у ЛСО. Це вказало на наявність специфічного «запасу», який відобразив потенціал субнаціональної одиниці до покращення інституційних характеристик у майбутньому та їх варіативність на момент 2010 р. в аспекті експертної інтерпретації; 3) для Закарпатської області властивий анократичний субнаціональний режим, що відобразився як негнучкий до трансформації в рамках демократичної інституційної спрямованості; у Львівській області встановився наближено демократичний тип субнаціонального режиму середнього (помірного) значення, який був гнучким до переходу на наступний рівень – демократичний; у Чернівецькій області оформився наближено демократичний тип режиму вище середнього значення, що характеризувався найбільшою гнучкістю серед вищезгаданих випадків до переходу в демократичну фазу розвитку.

При цьому застосування (суб'єктивної) методики на прикладі Закарпатської, Львівської та Чернівецької областей також зумовило певні узагальнені висновки, що стосувалися методичних питань і відображення тенденції (її спрямування) на 2010 р.: 1) диференціація позицій локальних експертів детермінувала «широту охоплення» числових значень, а отже, можливість їх порівняння та знаходження оптимального вираження; 2) серед усіх математичних показників – середнє гармонійне – це найкоректніше (оптимальне) значення в характеристиці типу субнаціонального режиму, яке усуває деяке перебільшення серед-

нього арифметичного показника та максимізує значення моди, що, скоріше, транслює частоту зближення позицій респондентів, ніж повноцінне синтетичне бачення; 3) експертний (синтезуючий) метод – це найдоцільніший спосіб дослідження типів субнаціональних режимів, що виражає експертно-індуктивний підхід до вивчення проблематики і сприяє вищій якості точності наукових результатів, ніж експертний (генералізуючий) інструментарій, ґрунтувався на дедуктивній основі; 4) прикметна загальна тенденція до збільшення числових значень майже в усіх тематичних (оцінюючих) блоках, що детермінувала якісне покращення інституційних характеристик у суспільно-політичній сфері регіонів.

Дослідження субнаціональної проблематики в українській науці – нова сторінка в політологічних розвідках. Досі відкрито лише історико-методологічний і методичний контекст цієї тематики, а також недавні апробації в дефініціюванні субнаціональних політичних режимів через контекст політичної історії влади або конструкцію інституційного дизайну як сукупності акторів, що в той чи інший часовий період здійснювали політико-управлінські рішення [12; 13]. Отже, перспективи в сучасних дослідженнях неймовірно широкі: від побудови авторських методик (об'єктивних і суб'єктивних) до апробації їх в українських реаліях, здійснення нової типологізації субнаціональних політичних режимів, їх порівняльний аналіз у різних зрізах – регіональному, часовому та методичному. Урешті-решт, кінцевий результат сукупності всіх розвідок – це вивчення, вимірювання, типологізація всіх субнаціональних одиниць в Україні.

Список використаної літератури

1. O'Donnell G. Polyarchies and the (Un)Rule of Law in Latin America: A Partial Conclusion / in J. Mendez, P. Pinheiro, G. O'Donnell, eds. *The (Un)Rule of Law and the Under privileged in Latin America*. Notre Dame : University of Notre Dame Press, 1999. P. 303–338.
2. Behrend J., Whitehead L. Prácticas iliberales y antidemocráticas a nivel subnacional: enfoques comparados. *Colombia Internacional*. 2017. № 91. P. 17–43.
3. Freidenberg F., Suárez-Cao J., eds. Territorio y poder: Nuevos actores y competencia política en los sistemas de partido multinivel en América Latina. Salamanca : Ediciones Universidad de Salamanca, 2014. 386 p.
4. Giraudy A. Democrats and Autocrats: Pathways of Subnational Undemocratic Regime Continuity within Democratic Countries. Oxford : Oxford University Press, 2015.
5. Harbers I., Matthew C.I. Politics in Space: Methodological Considerations for Taking Space Seriously in Subnational Comparative Research. *Paper prepared for the Annual Meeting of the American Political Science Association*. Washington, DC, August 28–31, 2014.
6. Kent E. Disciplining Regions: Subnational Contention in Neoliberal Peru. *Territory, Politics, Governance*. 2015. № 3 (2). P. 124–146.
7. Kent E., Prieto J.D. Subnational Authoritarianism and Democratization in Colombia: Divergent Paths in Cesar and Magdalena / in T. Hilgers, L. Macdonald, eds. *Violence in Latin America and the Caribbean Subnational Structures, Institutions, and Clientelistic Network*. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. P. 153–172.
8. Kent E. Territory and Ideology in Latin America: Policy Conflicts between National and Subnational Governments. Oxford : Oxford University Press, 2017.
9. Uribe J.F.P. Entre democracias y autoritarismos: una mirada crítica al estudio de la democracia subnacional en Colombia y Latinoamérica. *Colombia Internacional*. 2017. № 91. P. 215–242.
10. Гнатюк В.В. Вступ до субнаціональної політики: від упереджень до стверджень. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія «Політологія. Соціологія. Право» : збірник наукових праць. Київ, 2018. № 1 (37). С. 6–11.

11. Приклад анкети для локального експерта у Львівській субнаціональній одиниці. URL: https://drive.google.com/open?id=1TrnpwwP1YUtsIdkEa-RdspTM5X_F99b.
12. Ротар Н.Ю. Інституційний дизайн регіонального політичного режиму у Чернівецькій області. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2017. Вип. 2 (88). С. 44–76.
13. Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Н. Регіональні політичні режими в Україні: підстави формування, специфіка функціонування, особливості трансформації. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 248 с.

SUBNATIONAL POLITICAL REGIMES IN UKRAINE ON THE EXAMPLE OF THE TRANSCARPATHIAN, LVIV AND CHERNIVTSI REGION IN THE 2010: THE SUBJECTIVE MEASUREMENT

Volodymyr Hnatiuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Faculty of Philosophy,
Department of Political Science
Universytetska str., 1, 79000, Lviv, Ukraine*

In the article was made measurement of subnational political regimes in Ukraine, based on the expert (subjective) methodic, using the example of the Transcarpathian, Lviv and Chernivtsi regions in 2010. It presents the author's methodic (technique) of measurement, the structure of which includes twenty-two questions to the respondents (local experts). In general, the factors of formation and transformation of the subnational regime types were analyzed through seven specific thematic blocks, namely: ruling, social, electoral, corruption and professionalism, economic, problematical and expert position. In paper also outlines the specifics, tendencies and exceptional situations within specified time interval based on two methods – expert (synthesizing) and expert (generalizing). Seven local experts were interviewed in each subnational unit.

As a consequence, the Transcarpathian subnational unit was characterized by an anocratic subnational regime, which manifested as inflexible to transformation within the framework of democratic institutional orientation. In the Lviv region was established an approximately democratic type of subnational regime with medium (moderate) value, which was flexible to the next level of transformation – democratic. In the Chernivtsi region had emerged an approximately democratic regime type of above the average value, which characterized by the greatest flexibility among all cases before the transition to the democratic phase of development.

The key idea was the direct demonstration of the different institutional development of subnational units in Ukraine. This suggests that successful nationwide democratization is a process that takes place both at the system level and at the level of its subsystems at the same time. Considering that Ukraine is a “hybrid regime” state for more than twenty years, it becomes evident that somewhere this process (democratization) is going backwards – to authoritarian practices. Accordingly, we have a long-lasting “balance” between democratic and autocratic governance in our country. The results of the study show that each subnational unit develops especially and reflects such “situation” as special set of ways, means and mechanisms of political process implementation.

Key words: subjective methodic of measurement, subnational political regime, local experts, institutional and non-institutional indicators.